

Куницький Костянтин СергійовичЗдобувач, кафедра менеджменту в будівництві, orcid.org/0000-0002-6234-9836

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

***Анотація.** Проаналізовано особливості механізму регулювання розвитку вітчизняного аграрного сектору економіки. Зазначено, що в Україні механізм державної фінансової підтримки аграрного сектору економіки залишається вкрай неефективним і не сприяє вирішенню тих проблем, що постають на сучасному етапі розвитку. Визначено, що реалізація завдань державної фінансової підтримки сільськогосподарського комплексу повинна забезпечити: формування ефективного власника в сільському господарстві; створення сприятливих економічних умов для діяльності суб'єктів господарювання на аграрному ринку; зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та підвищення його ефективності. Зауважено, що однією з проблем здійснення державної фінансової підтримки сільськогосподарського комплексу є те, що вона не забезпечує очікуваного ефекту щодо подальшого розвитку зазначеного комплексу, оскільки не концентрується на пріоритетних напрямках, а розподіляється серед значної кількості товаровиробників, не створюючи умови для забезпечення розширеного відтворення. Історичні ресурси України в галузі сільського господарства, а також його законодавча та нормативна база для державно-приватного партнерства (ДПП) – це важливий фундамент для розширення та вдосконалення конкурентоспроможності сільського господарства країни через ДПП. Здійснено оцінювання досвіду роботи ДПП у сільському господарстві та надано рекомендації щодо можливостей удосконалення механізму державної фінансової підтримки аграрного сектору економіки України через впровадження ДПП.*

Ключові слова: аграрний сектор економіки; державна фінансова підтримка; розвиток; державно-приватне партнерство

Вступ

В умовах загальної економічної стагнації аграрний сектор продовжує виконувати *стабілізаційні функції*, пов'язані насамперед з адаптацією національної економіки до різноспрямованих трендів міжнародних ринків продовольства та розгортанням євроінтеграційних процесів. Реалізація не тільки стабілізаційних, а й *функцій розвитку* потребує системного удосконалення механізмів антикризового регулювання агросектору в частині збалансування державної підтримки із заходами стимулювання сталої динаміки та протидії кризовим явищам, що зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами [1]. Яскравим прикладом такого збалансування є трансформація пріоритетів Спільної аграрної політики (САП) країн-членів ЄС відповідно до Європейської стратегії розумного, сталого та інклюзивного зростання [2]. З огляду на зазначене, посилюється необхідність наукового обґрунтування шляхів удосконалення антикризового регулювання аграрного сектору національної економіки з урахуванням перспектив поступового наближення

державної аграрної політики до засадничих положень САП ЄС.

Підвалини системних наукових досліджень аграрної економіки та політики сприяння її розвитку були закладені в роботах Ф. Кене. Він сформулював та ґрунтовно виклав загальні принципи формування й реалізації економічної політики держави з аграрною економікою, а отже, думку, це дає підстави вважати його фундатором антикризового регулювання аграрного сектору. В роботах А. Сміта, Д. Рікардо, Т. Мальтуса, Й. фон Тюнена, Дж. Ст. Мілля, К. Маркса, А. Маршалла аграрний сектор досліджувався під кутом зору його трансформацій в умовах становлення та розвитку індустріальної економіки, нагромадження капіталу, формування й розподілу рентних доходів, взаємодії ендегенних і екзогенних факторів, що зумовлюють як прогрес, так і кризовий стан аграрного сектору [3].

У першій чверті ХХ століття Г. Тейлор застосував до умов аграрного виробництва положення про зростаючу, стійку та спадну віддачу, сформульовані А. Маршаллом. Теорію й практику селянської кооперації та її вплив на формування сприятливих інституціональних умов

функціонування аграрного сектору всебічно висвітлив М. Туган-Барановський. Питання теорії та практики «селянської економіки» досліджував П.Т. Саблук [4].

Фундаментальні дослідження аграрного сектору та його регулювання, здійснені протягом 40-60-х років XX століття («Сільське господарство в умовах нестабільної економіки» (1945), «Виробництво і добробут у сільському господарстві» (1949), «Економічна організація сільського господарства» (1953), «Перетворення традиційного сільського господарства» (1964), «Економічне зростання і сільське господарство» (1968)), належать Т. Шульцу – єдиному економісту – досліднику аграрної сфери, який став лауреатом Нобелівської премії (1979).

У свою чергу, такі дослідники як У. Ростоу (Walt Whitman Rostow), Х. Зінгер (Hans Wolfgang Singer) встановили наявність певної залежності між кількісно-якісними результатами функціонування економічних систем й масою цільового інвестування в інфраструктурні об'єкти, зокрема ті, що забезпечують функціонування продовольчого ринку в ланцюгу «виробник – логістика – ринок – споживач». Згодом в поле зору дослідників потрапляють такі проблеми, як вдосконалення механізму та інструментарію розвитку інфраструктурних галузей, зокрема: проектне фінансування, державно-приватне партнерство, державна підтримка (допомога) та корпоративне стимулювання тощо. Цим питанням присвячені роботи таких видатних дослідників, як Е.Р. Єскомбе (E.R. Yescombe), П.К. Невітт (Peter K. Nevitt), Ф.Дж. Фабоззі (Frank J. Fabozzi), А. Вагнер (Adolph Wagner), С. Срівастава (S. Srivastava), М.А. Родрігес (M.A. Rodriguez) та ін.

Актуальність теми

Актуальність теми зумовлена кризовою ситуацією та рядом кризогенних чинників, що постали на сучасному етапі розвитку агросектору ключовими, серед яких слід назвати погіршення платоспроможності українських споживачів, що створює ризик надмірної залежності агровиробників від експортних ринків збуту, але внаслідок незавершеності процесів адаптації до європейських вимог з якості й безпечності харчових продуктів, низького рівня ефективності технічного, фінансово-економічного й соціального їх регулювання, нестійкості торговельних відносин з державами-імпортерами, конкурентні позиції вітчизняної сільгоспсировини на зовнішньому ринку є не стабільними, а продаж харчової продукції на внутрішньому ринку країн – членів ЄС – є ускладненим, навіть незважаючи на створені торговельні переваги в рамках зони вільної

торгівлі з ЄС. Це в підсумку спричинило викривлення інституційно-виробничої структури сектору, в якій привілеюють вертикально-інтегровані холдингові структури у рослинництві й птахівництві. В решті галузей через низькі темпи техніко-технологічного оновлення у структурі собівартості швидко зростає частина невідновних природних ресурсів, активується залежність рослинництва від зміни природно-кліматичних умов, ускладнюється ведення екологічного виробництва традиційних для сектору продукції рослинного й тваринного походження в ряді регіонів, що разом з низьким рівнем антициклічності непрямої державної фінансової підтримки відносно результативно-якісних параметрів роботи сектору, обмеження доступу особистих селянських, фермерських господарств, малих та середніх сільгоспідприємств до фінансових ресурсів створює суттєві загрози подальшої його ролі як провайдера поточної й довгострокової макроекономічної стабілізації, досягнення якої передбачено, зокрема Середньостроковим планом пріоритетних дій Уряду до 2020 року та Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 рр. [5].

Мета статті

Мета статті обумовила постановку та вирішення таких завдань:

- розкрити еволюцію основних методологічних та теоретичних підходів до дослідження аграрних криз;
- проаналізувати формування базового інструментарію державного регулювання аграрного сектору в контексті економічної циклічності;
- виокремити особливості державної підтримки та інвестиційного забезпечення аграрного сектору в умовах реформування і євроінтеграції національної економіки.

Виклад основного матеріалу

На сучасному етапі розвитку соціально-економічних систем в світі аграрне виробництво не можна розглядати тільки як одну зі сфер реального сектору національної економіки. Це очевидно як для урядів багатьох країн, так і для керівництва нашої країни, яка особливо гостро переживає сучасну фінансово-економічну рецесію. Це зокрема актуалізується внутрішніми та зовнішніми викликами для України, несприятливою кон'юктурою цін на експортоорієнтовані види продукції тощо. У період реформ і переходу до ринку ставлення до сільського господарства було як до однієї з галузей, яка повинна виконувати виключно функцію продовольчого забезпечення населення країни. А оскільки конкурентоспроможність нашого

сільського господарства на тлі розвинутих країн була і по деяких позиціях досі залишається нижчою, то на певному етапі у політичних діячів та економістів взагалі виникало питання про перспективність розвитку цього сектору національної економіки, оскільки в той час розв'язання проблеми продовольчого забезпечення зосереджувалось на закупівлі дешевих продуктів харчування вироблених в інших країнах.

Тобто сільське господарство розглядалося непродуктивною та в подальшому неперспективною галуззю національної економіки, і це на фоні того, що придатна територія для здійснення аграрного підприємництва налічує близько 41,5 млн га (70% земельних ресурсів України) [6]. Таким чином сформоване вузьке уявлення про аграрний сектор економіки країни не відображало його реального потенціалу та не враховувало специфіку управління ним. В умовах постіндустріального економічного розвитку значення сільського господарства в силу його багатofункціональності як постачальника не тільки продовольства, але і ряду найважливіших суспільних благ і послуг невідмінно зростає (рисунк).

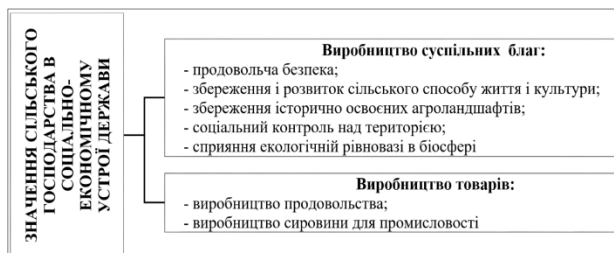

Рисунок – Роль сільського господарства в постіндустріальному суспільстві

На сьогодні аграрний сектор економіки України не потрібно розглядати лише як джерело продовольства, хоча можливості збільшення обсягів виробництва продуктів харчування досить великі. Так, Україні належить близько 9% [7] світових площ чорноземів, що на фоні сприятливих природно-кліматичних факторів дало змогу в 2017 році зібрати рекордний врожай зернової групи сільсько-господарських культур за останні 20 років [8], посісти перше місце на світовому продовольчому ринку із валового збору соняшника, виробництва соняшникової олії і її експорту, а також друге – з експорту зернових та горіхів [9]. Тобто маючи такий потенціал, Україна може годувати не лише себе, але й інші країни, і це на фоні того, що близько 925 млн чол., за даними ООН [10], страждають від хронічного голоду – це в таких країнах, як Бангладеш, Китай, Демократична Республіка Конго, Ефіопія, Індія, Індонезія і Пакистан. Отже, природно зростає значення сільського господарства в системі національної економіки, що в свою чергу вимагає застосування нових підходів в аграрній політиці та

управлінні нею, зокрема в частині модернізації системи фіскальної підтримки.

Розвиток сільського господарства сприяє виконанню відразу кількох Цілей стійкого розвитку (2016–2030 роки), схвалених 25 вересня 2015 року на 70-й сесії Генасамблеї Організації Об'єднаних Націй – ліквідації голоду, забезпечення продовольчої безпеки, покращення харчування та сприяння сталому розвитку сільського господарства; забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччя для всіх у будь-якому віці; забезпечення наявності і раціонального використання водних ресурсів та санітарії для всіх; забезпечення раціональних моделей споживання та виробництва [11]. Відповідні пріоритети передбачені і Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (розділ 17 «Сільське господарство та розвиток сільських територій» [12]). Саме через це відбувається піднесення аграрного сектору до пріоритетних галузей національної економіки, що передбачено Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» [13], Угодою про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» та Програмою діяльності Кабінету Міністрів України.

Типологізація стратегічних напрямів розвитку агросектору національної економіки, по-перше, сприятиме подоланню традиційних кризових проявів нинішнього етапу функціонування сектору, визначенню кількісно-якісних параметрів сценарних траєкторій його посткризового розвитку до 2030 р.; по-друге, спонукатиме до поступального переходу від усталеної до динамічної моделі агровиробництва, яка базується на чітко визначених у просторі та часі антикризових заходах для активізації факторів, що формують зростання, з метою отримання максимального економічного ефекту на одиницю витрачених ресурсів; по-третє, спростить подолання інформаційної асиметрії в наскрізному стратегічному плануванні (зокрема, за рахунок застосування в практиці державних регуляторних інституцій адаптаційного моделювання прогресу національних аграрних реформ відповідно до критеріїв та індикаторів Світового банку), зважаючи на вплив глобальних тенденцій розвитку виробництва і споживання сільгосппродукції окремих груп у контексті структурованих напрямів розвитку, які враховують трансформаційні зрушення мультифакторного селекційно-генетичного, техніко-технологічного, агробіологічного, організаційно-економічного, соціально-демографічного й екологічного середовищ, конкретних механізмів та інструментів досягнення ЦСР у середньо- та довгостроковій перспективі.

В умовах активізації євроінтеграційних зрушень у розвитку української економіки та її агросектору, зокрема гармонізації системи технічного регулювання виробленої ним продукції, у тому числі в частині дотримання нормативних вимог та часових горизонтів імплементації визначеними агроінституційними одиницями світовизнаної системи аналізу ризиків, небезпечних чинників і контролю критичних точок – НАССР (*Hazard Analysis and Critical Control Point*), на порядку денному гостро постала проблема реформування сектору в цілому та окремих його ланок, покликаних «подовжити» агропродовольчі ланцюги доданої вартості.

Питання інфраструктурного розвитку є частиною національної стратегії продовольчої безпеки в більшості країн, що розвиваються в азіатському регіоні. Особливо це стосується держав, в яких сільське господарство продовжує відігравати важливу роль в національному економічному розвитку. Наприклад, внесок сільськогосподарського сектору в створенні ВВП Камбоджі, Лаосу і М'янми становить 28–30%, В'єтнаму, Індонезії, Філіппін і Таїланду – 10–20%. У країнах Азії в сфері сільського господарства зайнято близько 700 млн чоловік, що складає приблизно 40% від усіх робочих місць в регіоні. До країн регіону Асоціації країн Південно-Східної Азії – ASEAN) (англ. *Association of South East Asian Nations*) ASEAN продовжують надходити значні обсяги прямих іноземних інвестицій – ПІІ. У 2014 році вони становили 136,2 млрд дол. США, а у 2013 році – 117,7 млрд дол. США. Примітно, що в 2014 році ASEAN вперше обійшов Китай і став головним реципієнтом ПІІ серед країн, що розвиваються. Водночас приплив інвестицій у сферу сільського господарства за підсумками 2014 року склав 4,5 млрд дол. США, або 3,3% від загального обсягу ПІІ, а в 2013 році – 2,3 млрд дол. США. Головними зовнішніми джерелами ПІІ в ASEAN продовжують залишатися Європейський союз, Японія, США і Гонконг. Значні обсяги ПІІ припадають на внутрішні джерела ASEAN. Важливість залучення інвестицій в інфраструктуру продовольчої безпеки азіатського регіону обумовлена різними факторами. До них належить прогнозоване значне зростання народонаселення планети. Згідно з прогнозами ООН, до 2050 року воно досягне близько 9,7 млрд осіб. За оцінками FAO (Food and Agricultural Organization або Організація з продовольства і сільського господарства при Організації об'єднаних націй) для забезпечення майбутнього попиту на продовольство сільськогосподарського виробництва буде потрібно збільшити на 70%. Необхідно враховувати і обмеженість таких найважливіших засобів сільськогосподарського виробництва, як родючість

грунтів і наявність резервів прісної води. За оцінками Азійського банку розвитку, на сьогодні 43% земель в Азії вже непридатні, до 80% прісної води використовується в цілях іригації, 35% всього виробленого сільськогосподарського продукту псується або втрачається. Значне збільшення масштабів сільгоспвиробництва навряд чи здійснено без належного інфраструктурного розвитку. Завдяки важливості прямих інвестиційних вкладень для проектів сільськогосподарської інфраструктури в останні роки багато країн азіатського регіону інтенсифікували розвиток і застосування механізмів державно-приватного партнерства в зазначеній сфері.

Економічний занепад України, значна девальвація гривні та галопуюча інфляція, проведення бойових дій на Сході України, що знищила частину сільськогосподарських земель, «торгові війни» з Російською Федерацією збільшили витрати аграрних виробників більше ніж у 2 рази. Насамперед збільшилися витрати на «імпорто-залежні» товари (паливо, насіння, техніка, мінеральні добрива). Однак, на противагу значному підвищенню витрат на виробництво сільськогосподарської продукції, галузь демонструє зростання прибутковості. Цьому сприяла значна девальвація гривні, оскільки навіть попри падіння експортних цін аграрії отримували у 2–3 рази більший виторг у гривневому еквіваленті, ніж рік тому. В будь-якому разі не можна забувати, що вітчизняні виробники фактично постачають ресурс, а не продукцію з додатковою вартістю, що створює жорстку залежність цін нашої країни на сировину на світових ринках.

З урахуванням зазначеного факту, з метою реалізації повного потенціалу аграрного сектору для повноцінного розвитку українського агропромислового сектору, потрібна його «докапіталізація», залучення іноземних інвестицій, що може бути ефективно здійснено за допомогою дуже поширеного за кордоном механізму державно-приватного партнерства, який був запроваджений в Україні однойменним Законом від 1.07.2010 № 2404-VI.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державно-приватне партнерство», державно-приватне партнерство – це співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами (крім державних і комунальних підприємств) або фізичними особами-підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку,

встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами.

Іншими словами, державно-приватне партнерство – це засноване на довгостроковому договорі співробітництво між організацією публічного сектору та приватною компанією чи підприємцем щодо надання державних послуг та покращення інфраструктури. Акцент ставиться на наданні якісних послуг, у той час як створені протягом дії договору державно-приватного партнерства активи з моменту його закінчення передаються у власність державного чи муніципального партнера.

У Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 р., що була затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2013 № 806-р зазначено, що напрямом регуляторної політики в аграрному секторі визначено формування ефективної регуляторної системи на засадах державно-приватного партнерства, впровадження ризик-орієнтованого підходу при здійсненні державного контролю та пріоритетне фінансування інноваційно-інвестиційних проектів на засадах державно-приватного партнерства. На превеликий жаль, незважаючи на прийняття базового закону та низки нормативно-правових актів у цій сфері, Україна майже не зрушила на шляху до практичних аспектів реалізації встановлених норм. Станом на кінець 2018 р. В нашій країні відсутні повноцінні комплексні проекти залучення іноземних інвестицій, у тому числі в сільське господарство.

На сьогодні відома досить велика кількість визначень ДПП, запропонованих як українськими, так і зарубіжними дослідниками, а також міжнародними економічними організаціями та інститутами. З урахуванням сільськогосподарської специфіки у цій статті наводиться одне з ємних визначень ДПП, даними FAO. Так, ДПП в галузі сільського господарства – це формалізоване партнерство між державними інститутами і приватними компаніями, створене для сталого розвитку сільського господарства при дотриманні таких умов:

- держава отримує очевидну вигоду від реалізації проекту;
- інвестиції і ризики розділені між сторонами;
- учасники проекту активно залучені в його реалізацію на всіх етапах.

У міжнародній практиці в рамках реалізації проектів ДПП у сфері сільського господарства з боку держави можуть виступати центральні або регіональні органи управління, державні банки і сільськогосподарські фінансові установи, держкомпанії, державні дослідницькі та освітні центри та інститути. З боку приватного сектору

відповідно учасниками ДПП можуть виступати компанії різного профілю, зайняті у сфері виробництва і обробки сільськогосподарських і харчових продуктів, а також фінансові установи, малі та середні підприємства – МСП, фермери, асоціації виробників, сільгоспкооперативи та ін. Нині ДПП у сфері сільськогосподарського розвитку відіграє істотну роль в економічному розвитку окремих країн Азії.

В силу соціально-економічних особливостей розвитку сільськогосподарського та харчового виробництва азійських країн відповідні проекти набули різні форми і сфери застосування. У зв'язку з цим при визначенні подальших планів розвитку сільського господарства і забезпечення продовольчої безпеки в Україні особливу важливість може представляти вивчення міжнародного досвіду реалізації проектів у форматі ДПП. В останні роки в рамках участі у форумі «Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво» – АПЕС (англ. *The Asia-Pacific Economic Cooperation*, скорочено, англ. *APEC*) і ASEAN держави активно розвивають співпрацю в галузі ДПП в сільському господарстві. У різних країнах застосування ДПП охоплює різноманітні сфери розвитку сільськогосподарського сектору, включаючи інфраструктуру виробництва, транспортно-логістичне забезпечення, НДДКР, подолання постурожайних втрат. В рамках АПЕС в 2019 році продовжилася реалізація багаторічного проекту – «Розвиток державно-приватного партнерства з метою зниження втрат продовольства в ланцюжках поставок». Проект націлений на розвиток взаємного співробітництва представників державного і приватного бізнесу.

Висновки

Підсумовуючи вищезазначене, а також систематизувавши погляди українських дослідників розвитку аграрного сектору України, обґрунтовано шляхи вирішення стратегічних завдань забезпечення продовольчої безпеки країни та конкурентоспроможності агропродовольчого комплексу на внутрішньому та зовнішньому ринках. Визначено ризики сталого розвитку агропродовольчої системи у контексті посилення світових інтеграційних тенденцій. Запропоновано методи удосконалення економічних механізмів господарювання у напрямках досягнення сталих темпів аграрного виробництва, підвищення дієвості форм державної підтримки агросфери, зростання її ресурсної ефективності. Досліджено становлення та розвиток фінансового забезпечення сільськогосподарських виробників на основі впровадження механізму ДПП. Обґрунтовано стратегію діяльності України на світовому агропродовольчому ринку.

Список літератури

1. Виклики і шляхи агропродовольчого розвитку: монографія / за ред. Б.Й. Пасхавера; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2009. – 432 с.
2. Довідник «АгроБізнес України» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uib.com.ua/wp-content/uploads/2018/09/Ukrainian-Agribusiness-2018.pdf>.
3. Петруха С. В. Ринкова трансформація аграрного сектору економіки України: від аграрної кризи до формування підвалин реалізації Глобальних Цілей Сталого Розвитку. Агросвіт. – 2017. – № 18. – С. 3-46.
4. Саблук П.Т. Стан і напрями розвитку аграрної реформи / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2015. – № 2. – С. 10 – 17.
5. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
6. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/ua>.
7. Євростат / General government expenditure by function (COFOG) [gov_a_exp] Last update: 28-07-2019.
8. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Ryzhakova, Galyna, Malukhina, Oksana, Ryzhakov, Dmytro (2018). Risk-management in the system of management of integration processes as a component of modernization of Ukrainian economy. *Management of Development of Complex Systems*, 36, 113 – 119.
10. *Emerging Economies: Producer Support Estimate by country. OECD statistics from.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=MON20123_1EE.
11. Петруха С. В. Порівняльний аналіз регулювання аграрного сектору в умовах загострення конкуренції на світових продовольчих ринках. *Ефективна економіка*. 2017. № 11
12. Tetiana Marchuk, Dmytro Ryzhakov, Galyna Ryzhakova and Sergiy Stetsenko (2017). Identification of the basic elements of the innovation analytical platform for energy efficiency in project financing. *Investment Management and Financial Innovations (open-access)*, 14(4), 12-20. doi:[http://10.21511/imfi.14\(4\).2017.02](http://10.21511/imfi.14(4).2017.02)
13. Sorokina, L.V., Goiko, A.F., Stetsenko, S.P., Izmailova, K.V. (2017). *Ekonometrychnyy instrumentariy upravlinnya finansovoyu bezpekoju pidpryyemstv budivnytstva [Econometric tools for financial security management of construction companies]*, Kyiv. KNUBA. [in Ukrainian].
14. *Government expenditure on agriculture – Experimental series / Food and agriculture organization of the united nations. Statistics division.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/economic/ess/ess-economic/expenditure/en>.

Стаття надійшла до редколегії 03. 09. 2019

Куницкий Константин Сергеевич

Соискатель, кафедра менеджмента в строительстве, orcid.org/0000-0002-6234-9836

Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Аннотация. Проанализированы особенности механизма регулирования развития отечественного аграрного сектора экономики. Отмечено, что в Украине механизм государственной финансовой поддержки аграрного сектора экономики остается крайне неэффективным и не способствует решению тех проблем, которые возникают на современном этапе развития. Установлено, что реализация задач государственной финансовой поддержки сельскохозяйственного комплекса должна обеспечить: формирование эффективного собственника в сельском хозяйстве; создание благоприятных экономических условий для деятельности субъектов хозяйствования на аграрном рынке; рост объемов производства сельскохозяйственной продукции и повышение его эффективности. Отмечено, что одной из проблем осуществления государственной финансовой поддержки сельскохозяйственного комплекса является то, что она не обеспечивает ожидаемого эффекта по дальнейшему развитию указанного комплекса, поскольку не концентрируется на приоритетных направлениях, а распределяется среди значительного количества товаропроизводителей, не создавая условия для обеспечения расширенного воспроизводства. Исторические ресурсы Украины в области сельского хозяйства, а также его законодательная и нормативная база для государственно-частного партнерства (ГЧП) – это важный фундамент для расширения и совершенствования конкурентоспособности сельского хозяйства страны через ГЧП. Проведена оценка опыта работы ГЧП в сельском хозяйстве и разработаны некоторые рекомендации относительно стратегии и возможностей совершенствования механизма государственной финансовой поддержки аграрного сектора экономики Украины путем внедрения ГЧП.

Ключевые слова: аграрный сектор экономики; государственная финансовая поддержка; развитие; государственно-частное партнерство

Kunitsky Konstantin

Applicant, Department of Management in Construction, orcid.org/0000-0002-6234-9836
Kiyv National University of Construction and Architecture, Kiyv

**PRIORITY AREAS FOR IMPROVING THE MECHANISM OF STATE FINANCIAL SUPPORT
FOR THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE**

Abstract. The article analyzes the features of the mechanism for regulating the development of the domestic agricultural sector of the economy. It is noted that in Ukraine, the mechanism of state financial support for the agricultural sector of the Ukrainian economy is still extremely inefficient and does not contribute to solving the problems that arise at the present stage of development; It was established that the implementation of the tasks of state financial support for the agricultural complex should ensure: the formation of an effective owner in agriculture; creation of favorable economic conditions for the activities of business entities in the agricultural market; increase in agricultural production and increase its efficiency; It is noted that one of the problems of implementing state financial support for the agricultural complex is that it does not provide the expected effect on the further development of this complex, since it does not concentrate on priority areas, but is distributed among a significant number of producers, without creating conditions for ensuring expanded reproduction. The historical resources of Ukraine in the field of agriculture, as well as its legislative and regulatory framework for public-private partnerships (PPP) are an important foundation for expanding and improving the competitiveness of the country's agriculture through PPP. The article assesses the experience of PPP in agriculture and provides some recommendations for Ukraine regarding the strategy and the possibilities of improving the mechanism of state financial support for the agricultural sector of the Ukrainian economy through the implementation of PPP.

Keywords: agricultural sector of the economy; state financial support; development; public-private partnership

References

1. Paskhaver, B.Y., (2009). *Challenges and ways of agro-food development: monograph. Institute of Economics and Forecasting. Kyiv, 432.*
2. *Directory of AgroBusiness Ukraine. Retrieved from: <http://uub.com.ua/wp-content/uploads/2018/09/Ukrainian-Agribusiness-2018.pdf>.*
3. Petrukha, S.V., (2017). *Market transformation of the agrarian sector of the Ukrainian economy: from the agrarian crisis to the formation of foundations for the implementation of the Global Sustainable Development Goals. Agro-world. 18, 3 – 46.*
4. Sabluk, P.T., (2015). *State and directions of development of agrarian reform. APK economy, 2, 10 – 17.*
5. *Sustainable Development Strategy "Ukraine 2020", approved by Presidential Decree of January 12, 2015 No. 5/2015 / Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.*
6. *Official Website of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. Retrieved from: <https://minagro.gov.ua/ua>.*
7. *Eurostat / General government expenditure by function (COFOG) [gov_a_exp] Last update: 28-07-2019.*
8. *Official web-site of the State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>.*
9. Ryzhakova Galyna, Malykhina Oksana, Ryzhakov Dmytro. (2018). *Risk-management in the system of management of integration processes as a component of modernization of Ukrainian economy. Management of Development of Complex Systems, 36, 113 – 119.*
10. *Emerging Economies: Producer Support Estimate by country. OECD statistics from. Retrieved from: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=MON20123_1EE.*
11. Petrukha, S.V., (2017). *Comparative analysis of regulation of agrarian sector in the conditions of aggravation of competition in the world food markets. An efficient economy. Vol. 11.*
12. Marchuk, Tetyana, Ryzhakov, Dmytro, Ryzhakova, Galyna, & Stetsenko, Sergiy, (2017). *Identification of the basic elements of the innovationanalytical platform for energy efficiency in project financing. Investment Management and Financial Innovations (open-access), 14(4), 12-20. doi:[http://10.21511/imfi.14\(4\).2017.02](http://10.21511/imfi.14(4).2017.02)*
13. Sorokina, L.V., Goiko, A.F., Stetsenko, S.P., & Izmailova, K.V., (2017). *Econometric tools for financial security management of construction companies. Kyiv: KNUBA. [in Ukrainian].*
14. *Government expenditure on agriculture – Experimental series / Food and agriculture organization of the United Nations. Statistics division. Retrieved from: <http://www.fao.org/economic/ess/ess-economic/expenditure/en>.*

Посилання на публікацію

APA Kunitsky Konstantin. (2019). *Priority areas for improving the mechanism of state financial support for the agricultural sector of Ukraine. Management of Development of Complex Systems, 39, 126 – 132; dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.11340698.*

ДСТУ Куницький К.С. *Пріоритетні напрями удосконалення механізму державної фінансової підтримки аграрного сектору економіки України [Текст] / К.С. Куницький // Управління розвитком складних систем. – 2019. – № 39. – С. 126 – 132; dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.11340698.*